

Case-kuvauksia työsuhteen ja yrittäjyyden rajapinnoista

Juristi Reeta Holmi

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

@tervettatyota

Työsuhteen tunnusmerkit aina arvioinnin lähtökohtana

- Työsopimuslain 1 § 1 momentti:

”Tätä lakia sovelletaan sopimukseen (työsopimus), jolla työntekijä tai työntekijät yhdessä työkuntana sitoutuvat henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan.

Tulkinnanvaraisissa tilanteissa työsuhteen olemassaolo arvioidaan kokonaisu-
harkinnalla ottamalla huomioon työn tekemisen ehdot, olosuhteet, joissa
työtä tehdään, osapuolten tarkoitus oikeussuhteen luonteesta sekä muut
osapuolten tosiasialliseen asemaan oikeussuhteessa vaikuttavat seikat.”

- Näin ollen työsuhdetta arvioidaan seuraavien kriteerien kautta:

- Sopimus
- Työn tekeminen työnantajan lukuun
- Vastike
- Henkilökohtaisuus
- Johto ja valvonta

→ Tarvittaessa vielä erikseen kokonaisarviointi (tuotiin tänä vuonna pykälään)

**Työsuojelu-
viranomaiselle
olennaista on
oikeussuhteen
luonteen
arviointi, koska
se valvoo
pääsääntöisesti
vain työsuhteita.**

Toimintamuoto on (yleensä) merkityksetön

- **"Ainoastaan silloin**, kun työntekosuhteen aineelliset tosiseikat osoittavat toiminnan harjoittamista omaan lukuun, voidaan kokonaisharkinnassa antaa merkitystä erilaisille muodollisille tosiseikoille, kuten yhtiön tai toiminimen perustamiselle, työnsuorittajan ilmoittautumiselle ennakkoperintärekisteriin, yrittäjän eläkevakuutuksen ottamiselle ja arvonnisäveron perimiselle."
(HE 215/2022)

→ Työsuojeluviranomainen ei lähtökohtaisesti anna merkitystä sille, tekeekö työnsuorittaja työtehtäviä esimerkiksi toiminimellä, kevytyrittäjänä, oman osakeyhtiön yhtiön kautta tai osuuskunnan jäsenenä. Asialle annetaan merkitystä vain mahdollisessa kokonaisharkinnassa.

TN 1481-20

- X Oy on kertonut, että osa sen kanssa sopimuksen solmineista ruokaläheteistä käyttää työn laskutuksessa apunaan laskutuspalvelua. Näin ollen on arvioitava, miten tällainen laskutusta koskeva järjestely vaikuttaa yhtiön ja ruokalähetin välisen oikeussuhteen luonteeseen.
- Kun laskutuspalvelun käyttö on maksuja koskeva tekninen järjestely, ei se sellaisenaan vaikuta oikeussuhteen luonteen arviointiin, kuten **ei mikään muukaan vastaavanlainen muodollinen seikka.**

TN 1451-13

- X oli rekisteröitynyt Z Osk:n palvelun käyttäjäksi ja laskuttanut sen kautta Y Ab:lle tekemiään työsuorituksia. Käyttöehtojen mukaan rekisteröitymisestä oli syntynyt työsuhde, jossa Z Osk oli työnantajana ja X työntekijänä. Sopimusta ei ollut solmittu Työskentelystä Y Ab:lle.
 - Osapuolten välillä ei ollut sovittu, että X suorittaisi työtä Z Osk:n lukuun sen johdon ja valvonnan alaisena. X oli itse sopinut toimeksiannoistaan Y Ab:n kanssa, ja nämä toimeksiannot olivat tulleet Z Osk:n tietoon vasta siinä vaiheessa, kun X oli esittänyt osuuskunnalle niitä koskevat laskutuspyynnöt. Edellä mainittujen maksujen ja ennakonpidätyksen lisäksi Z Osk oli vähentänyt laskuttamistaan summista myös oman palkkionsa.
 - Sen sijaan, että X olisi tehnyt työtä osuuskunnalle, hänen voidaan näin ollen pikemminkin katsoa ostaneen siltä laskutuspalveluja. Vaikka Z Osk oli sopimuksen perusteella hoitanut X:n palkanmaksun, ei X:n voida katsoa suorittaneen työtä Z Osk:n lukuun sen johdon ja valvonnan alaisena.
- Tapauksessa ei ollut kyse työsuhteesta X ja Z Osk:n välillä (eikä vuokratyöstä).

”Pelkkä otsikko muutettu”

- Työsuojeluviranomaisen valvonnassa on tullut vastaan **toimeksiantosopimuksia**, joissa on sovittu tavanomaisista työsuhteen ehdoista, kuten työehtosopimuksen noudattamisesta, ylityökorvauksista jne.
- Sopimuksissa on saatettu sopia myös siitä, että työnsuorittajan on tehtävä myös muita työnteettäjän osoittamia tehtäviä.
- Joissakin sopimuksissa toimeksiantosopimuksesta puhutaan vain otsikossa, ja muuten sopimuksessa puhutaan työnantajasta ja työntekijästä.
→ Työsopimusmallin otsikko on todennäköisesti vain muutettu.
- Näissä tapauksissa on yleensä selvää, että on kyse työsuhteesta ja yrityksestä kiertää työlainsäädäntöä.
- Tällaisessa tilanteessa tarkastaja yleensä antaa velvoitteita, esimerkiksi työaikakirjanpidosta.

Lyhyesti osuuskunnista

Osuuskuntalaki

- 1 §:Osuuskunta on jäsenistään erillinen oikeushenkilö, joka syntyy rekisteröimisellä. **Jäsenet ja muut osuuksien ja osakkeiden omistajat eivät vastaa henkilökohtaisesti osuuskunnan velvoitteista. Säännöissä voi kuitenkin määrätä jäsenen velvollisuudesta** ottaa useita osuuksia ja osakkeita sekä jäsenen ja muun osuuden ja osakkeen omistajan velvollisuudesta suorittaa ylimääräisiä maksuja osuuskunnalle ja jäsenen lisämaksuvelvollisuudesta.
- 5 §:Osuuskunnan toiminnan tarkoituksena on jäsenten taloudenpidon tai elinkeinon **tukemiseksi** harjoittaa taloudellista toimintaa siten, että jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskunnan tarjoamia palveluita taikka palveluita, jotka osuuskunta järjestää tytäryhteisönsä avulla tai muulla tavalla. **Toiminnan tarkoituksesta voi säännöissä määrätä toisin**

Osuuskuntien ”hankaluudet” viranomaisille

- Osuuskunnat voivat poiketa hyvin paljon toisistaan
 - Monesta asiasta voidaan sopia säännöissä
 - Yleistys [Suomi.fi-sivustolta](https://www.suomi.fi) sosiaaliturvan osalta: ”jos henkilöstöomisteisessa osuuskunnassa on vähintään seitsemän jäsentä **ja työskentelysi osuuskunnassa täyttää työsuhteen tunnusmerkistön**, et ole yrittäjän vaan palkansaajan asemassa, vaikka oletkin yksi osuuskunnan omistajista.”
- Työoikeudellinen työsuhteen tunnusmerkistön arviointi ei kuitenkaan ole sidottu esimerkiksi sosiaaliturvaa koskevaan lainsäädäntöön.

Miten osuuskunnat voivat näkyä työsuojeluviranomaisen valvonnassa (1/3)

Osuuskunta pelkästään hoitaa osuuskunnan jäsenen/työnsuorittajan laskutuksen

- Työnsuorittajan ja osuuskunnan välisen sopimuksen sisällöstä (työsopimus/toimeksiantosopimus) riippumatta työnsuorittaja voi olla tosiasiallisesti yrittäjä tai työsuhteen tunnusmerkkien täyttyessä työntekijä, ei kuitenkaan työsuhteessa osuuskuntaan vaan työntteettäjään

Miten osuuskunnat voivat näkyä työsuojeluviranomaisen valvonnassa (2/3)

Neljä henkilöä perustaa osuuskunnan ja heillä kaikilla on samansuuruinen päätösvalta yhtiössä

→ Kaikki jäsenet voivat olla yrittäjiä vaikka olisi tehty työsopimus osuuskunnan ja työnsuorittajan välillä

Aluehallintovirasto
Työsuojelu

Miten osuuskunnat voivat näkyä työsuojeluviranomaisen valvonnassa (3/3)

Yli sadan jäsenen osuuskunta, jossa nimellinen jäsenmaksu

- joskus jäsenet hankkivat itse asiakkaat, mutta osuuskunta myös itse markkinoi palveluita, joissa työnsuorittajat ja työteettäjät kohtaavat

→ Kyse voi olla yrittäjyydestä, jossa työnsuorittaja hyödyntää osuuskunnan palveluita.

→ Voi myös olla, että työnsuorittajat ovat tosiasiallisesti työsuhteessa osuuskuntaan (tarkalleen ottaen kyse henkilöstön vuokrauksesta) tai asiakkaaseen (työsuhde, osuuskunta pelkkä laskutusyritys).

“

**Lue lisää
työsuojelu-
hallinnon
verkkopalvelusta:
Tyosuojelu.fi**

Aluehallintovirasto
Työsuoja

Lue lisää Tyosuojelu.fi:stä

- Miten tunnistat työsuhteen? Lue lisää sivulta Työsuhteen tunnusmerkit: <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuhde/tyosuhteen-tunnusmerkit>
- Työsuojeluviranomaisen ohje "Oletko yrittäjä vai työntekijä?" 10 kielellä: [Tyosuojelu.fi/oletko-yrittaja](https://www.tyosuojelu.fi/oletko-yrittaja)

Aluehallintovirasto
Työsuojelu